

ΒΡΑΒΕΙΑ ΜΠΟΔΟΣΑΚΗ
Επιστημονικό Βραβείο του Κλάδου των Κοινωνικών Επιστημών
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΦΟΥΚΑ
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πολιτικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Stanford
Τελετή βράβευσης, Αθήνα, 17.06.2025

Ομιλία Νίκου Βέττα
Γενικού Διευθυντή ΙΟΒΕ και Καθηγητή Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Είναι ιδιαίτερη τιμή να κάνω μια πολύ σύντομη εισαγωγή στο έργο της Βασιλικής Φούκα, μίας από τους πιο σημαντικούς επιστήμονες στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών διεθνώς.

Η κα Φούκα είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πολιτικών Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Stanford και Ανώτερη Ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Έρευνας Οικονομικής Πολιτικής του ίδιου πανεπιστημίου. Το έργο της ξεχώρισε σαφώς ανάμεσα σε όλους τους υποψήφιους της κατηγορίας.

Οι κοινωνικές επιστήμες αφορούν τη μελέτη της κοινωνίας και της ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσα σε αυτή. Διερευνούν πώς οι άνθρωποι σχετίζονται μεταξύ τους και με το περιβάλλον τους, εξετάζοντας ατομικές συμπεριφορές, κοινωνικά συστήματα, θεσμούς και πολιτισμικές τάσεις.

Μέσα στον χώρο των κοινωνικών επιστημών, το έργο της κυρίας Φούκα αφορά κυρίως στο πεδίο της πολιτικής επιστήμης, με κέντρο την έρευνα των πολιτικών θεσμών και συμπεριφορών και όσα τους προσδιορίζουν.

Ένα, όμως, ιδιαίτερα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό του έργου της είναι ότι δεν μπορεί να ορισθεί σε κλειστά πλαίσια. Αντίθετα, εκτείνεται σε μεγάλο εύρος, χρησιμοποιώντας στην πρωτότυπη έρευνά της κρίσιμες επιδράσεις από γειτονικές επιστημονικές περιοχές.

Αυτό αφορά, από τη μία πλευρά τα επιστημονικά της εργαλεία, όπου προσεγγίσεις, θεωρητικές και ποσοτικές που δεν χρησιμοποιούνται συχνά στην πολιτική επιστήμη έρχονται να ενδυναμώσουν την οπτική της. Άλλωστε, οι διδακτορικές σπουδές της κυρίας Φούκα έχουν γίνει σε κυρίως στο πλαίσιο των οικονομικών επιστημών, άσχετα με το εάν στη συνέχεια στράφηκε σε ερωτήματα που εντάσσονται κατεξοχήν στην πολιτική επιστήμη. Μπορεί έτσι και χρησιμοποιεί τεχνικές που ρίχνουν νέο φως σε βαθιά ζητήματα. Πέρα από τη χρήση οικονομικών και κοινωνιολογικών προσεγγίσεων στη διαμόρφωση των πολιτικών συμπεριφορών, στο έργο της αναζητά τη συμβολή του ιστορικού παράγοντα.

Εκτός από τα εργαλεία, και τα ίδια τα ερευνητικά ερωτήματα αγγίζουν διαφορετικές περιοχές. Τα οικονομικά κίνητρα πάντα αλληλοεπηρεάζονται με τους πολιτικούς θεσμούς και τις κοινωνιολογικές τάσεις. Ενώ όμως αυτό είναι προφανές, δεν είναι πολλοί οι ερευνητές που έχουν κατορθώσει να συνδυάσουν με επιτυχία προσεγγίσεις που τέμνουν αυτούς τους διαφορετικούς χώρους, δημιουργώντας συνθετική ερευνητική αξία. Ένας λόγος για αυτό

είναι ότι η έρευνα συνήθως κινείται κάθετα, ξεκινώντας από ένα σημείο και αυξάνοντας σταδιακά το βάθος της ανάλυσης. Ενώ αυτός είναι, αναπόφευκτα, ο κανόνας, δηλαδή η επιστημονική εξειδίκευση, πολλά ενδιαφέροντα ζητήματα μπορεί να ξεφεύγουν του ερευνητικού φακού γιατί δεν εντάσσονται εύκολα σε μια συγκεκριμένη κατηγορία.

Το κύριο χαρακτηριστικό του έργου της κας Φούκα είναι ακριβώς αυτό, ότι έχει τη δυνατότητα, τη διάθεση και το ταλέντο, να εμβαθύνει χρησιμοποιώντας ιδέες και εργαλεία από γειτονικούς χώρους έρευνας για την επιτυχία της δικής της. Αυτή η αβίαστη διεπιστημονικότητα αντανακλάται άλλωστε στο γεγονός ότι τα άρθρα της δημοσιεύονται στα κορυφαία περιοδικά διαφορετικών κλάδων, κάτι που είναι από μόνο του εντυπωσιακό.

Σε μεγαλύτερη λεπτομέρεια, χρησιμοποιεί ιστορικά και σύγχρονα ποσοτικά δεδομένα για να κατανοήσει τη διαμόρφωση των κοινωνικών ταυτοτήτων βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, τις επιδράσεις στην πολιτική και οικονομική συμπεριφορά και τον σχεδιασμό πολιτικής. Οι κύριες εφαρμογές της έρευνάς της περιλαμβάνουν την αφομοίωση των μεταναστών, τους καθοριστικούς παράγοντες της προκατάληψης κατά των εθνικών και φυλετικών μειονοτήτων και τις διασποδικές συγκρούσεις.

Συνολικά, το έργο της κας Φούκα, πέρα από ενδιαφέρον και σημαντικό, είναι πρωτοποριακό. Η Επιτροπή κρίσης μετά χαράς πρότεινε ομόφωνα την απονομή του βραβείου σε αυτήν και αναμένει εξαιρετικά ενδιαφέρον και σημαντικό έργο και στη συνέχεια.

Βίκυ, πολλά συγχαρητήρια!